

Svet
Evropske unije

Bruselj, 30. junij 2023
(OR. en)

11154/23

ECOFIN 678
UEM 212
SOC 503
EMPL 354
COMPET 698
ENV 777
EDUC 290
RECH 322
ENER 413
JAI 925
GENDER 154
ANTIDISCRIM 148
JEUN 192
SAN 429

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. predh. dok.:	9848/1/23 REV 1
Št. dok. Kom.:	COM(2023) 622 final
Zadeva:	PRIPOROČILO SVETA v zvezi z nacionalnim reformnim programom Portugalske za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Portugalske za leto 2023

V prilogi vam pošiljamo navedeni osnutek priporočila Sveta, o katerem sta razpravljala Svet in Evropski svet, temelji pa na predlogu Komisije COM(2023) 622 final.

PRIPOROČILO SVETA

z dne ...

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Portugalske za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Portugalske za leto 2023

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹ ter zlasti člena 5(2)Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij² in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

---

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

² UL L 306, 23.11.2011, str. 25.

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta³, s katero je bil vzpostavljen mehanizem za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: mehanizem), je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra mehanizem prispeva h gospodarskemu in vključujočemu okrevanju ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, ki spodbujajo rast, zlasti reform in naložb za promoviranje zelenega in digitalnega prehoda ter za povečanje odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic. V skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241 je bil najvišji finančni prispevek na državo članico v okviru mehanizma posodobljen 30. junija 2022.

---

³ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

- (2) Komisija je 22. novembra 2022 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2023, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2023. Evropski svet je 23. marca 2023 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2023 v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 22. novembra 2022 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2023, v katerem je Portugalsko opredelila kot eno od držav članic, ki so jih morda prizadela neravnotežja ali za katere obstaja tveganje, da bi jih ta prizadela. Zato bo treba opraviti poglobljeni pregled. Komisija je istega dne sprejela tudi mnenje o osnutku proračunskega načrta Portugalske za leto 2023. Poleg tega je sprejela priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2023, v katerem je analizirano izvajanje smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja⁴ (v nadaljnjem besedilu: priporočilo o euroobmočju iz leta 2023) sprejel 16. maja 2023, 13. marca 2023 pa skupno poročilo o zaposlovanju.

---

⁴ Priporočilo Sveta z dne 16. maja 2023 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C 180, 23.5.2023, str. 1).

- (3) Čeprav gospodarstva Unije izkazujejo izredno odpornost, geopolitične razmere še naprej negativno vplivajo nanje. Ob trdni podpori, ki jo Unija izkazuje Ukrajini, je ekonomsko- in socialnopolitična agenda Unije v kratkoročnem obdobju osredotočena na zmanjšanje negativnega učinka energetskih šokov na ranljiva gospodinjstva in podjetja, v srednjeročnem obdobju pa na nadaljnja prizadevanja za uresničitev zelenega in digitalnega prehoda, za podpiranje trajnostne in vključujoče rasti, za zaščito makroekonomske stabilnosti ter za povečanje odpornosti. Močan poudarek je tudi na povečanju konkurenčnosti in produktivnosti Unije.
- (4) Komisija je 1. februarja 2023 izdala sporočilo z naslovom „Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora za neto ničelno dobo“ (v nadaljnjem besedilu: industrijski načrt v okviru zelenega dogovora). Cilj industrijskega načrta v okviru zelenega dogovora je spodbuditi konkurenčnost neto ničelne industrije Unije in podpreti hiter prehod na podnebno nevtralnost. Načrt dopolnjuje tekoča prizadevanja v okviru evropskega zelenega dogovora in REPowerEU. Njegov cilj je tudi ustvariti bolj spodbudno okolje za povečanje proizvodne zmogljivosti Unije za neto ničelne tehnologije in izdelke, ki so potrebni za doseganje ambicioznih podnebnih ciljev Unije, ter zagotoviti dostop do ustreznih kritičnih surovin, vključno z diverzifikacijo virov, primernim izkoriščanjem geoloških virov v državah članicah in čim večjim recikliranjem surovin. Industrijski načrt v okviru zelenega dogovora temelji na štirih stebrih: predvidljivem in poenostavljenem regulativnem okolju, hitrejšem dostopu do financiranja, izboljšanju spretnosti ter odprti trgovini za odporne dobavne verige. Komisija je 16. marca 2023 objavila dodatno sporočilo z naslovom „Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030“, ki je sestavljeno na podlagi devetih dejavnikov, ki se medsebojno krepijo, in katerega cilj je oblikovati regulativni okvir, ki bo spodbujal rast. V njem so določene prednostne naloge politike, katerih cilj je dejavno zagotavljati strukturne izboljšave, dobro usmerjene naložbe in regulativne ukrepe za dolgoročno konkurenčnost Unije in njenih držav članic. Spodaj navedena priporočila pomagajo obravnavati te prednostne naloge.

- (5) Evropski semester za usklajevanje ekonomskih politik se tudi v letu 2023 razvija v skladu z izvajanjem mehanizma. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj so v njih obravnavana vsa zadevna specifična priporočila za države, izdana v zadnjih letih, ali znaten del teh priporočil. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020 in 2022 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, kot so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.
- (6) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta⁵ (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je čim prej postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bo prispevalo k energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetske učinkovitost. Uredba REPowerEU državam članicam omogoča, da v svoje nacionalne načrte za okrevanje in odpornost vključijo novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje REPowerEU. Te reforme in naložbe bodo prispevale tudi h krepitvi konkurenčnosti neto ničelne industrije Unije, kot je opredeljena v industrijskem načrtu v okviru zelenega dogovora, ter obravnavale specifična priporočila za države v zvezi z energijo, izdana državam članicam v letu 2022 oziroma po potrebi v letu 2023. Uredba REPowerEU uvaja novo kategorijo nepovratne finančne podpore, ki je na voljo državam članicam za financiranje novih reform in naložb, povezanih z energijo, v okviru njihovih načrtov za okrevanje in odpornost.

---

⁵ Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1).

- (7) Komisija je 8. marca 2023 sprejela sporočilo s smernicami za fiskalno politiko za leto 2024 (v nadaljnjem besedilu: sporočilo z dne 8. marca 2023). Njegov cilj je podpreti države članice pri pripravi programov stabilnosti in konvergenčnih programov ter s tem okrepiti usklajevanje politik. Komisija je v njem spomnila, da bo splošna odstopna klavzula Pakta za stabilnost in rast deaktivirana konec leta 2023. Pozvala je, naj se v obdobju 2023–2024 vodijo fiskalne politike, ki bodo zagotavljale srednjeročno vzdržnost dolga in trajnostno povečanje potencialne rasti, države članice pa, naj v svojih programih stabilnosti in konvergenčnih programih za leto 2023 določijo, kako bodo njihovi fiskalni načrti zagotovili upoštevanje referenčne vrednosti v višini 3 % bruto domačega proizvoda (BDP) iz Pogodbe ter na srednji rok verodostojno in nadaljnje zmanjševanje dolga ali ohranjanje preudarne ravni dolga. Komisija je države članice tudi pozvala, naj postopno odpravijo nacionalne fiskalne ukrepe, uvedene za zaščito gospodinjstev in podjetij pred šokom zaradi cen energije, ter pri tem začnejo z najmanj ciljno usmerjenimi. Navedla je, da bi morale države članice podpirne ukrepe, če bi jih bilo treba ob vnovičnih pritiskih zaradi cen energije podaljšati, boljše ciljno usmeriti v ranljiva gospodinjstva in podjetja. Komisija je predlagala, da bi bila priporočila glede javnih financ kvantitativna in diferencirana. Nadalje bi bila skladno z njenim predlogom v sporočilu z dne 9. novembra 2022 o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU priporočila glede javnih financ oblikovana na podlagi neto primarnih odhodkov. Priporočila je, naj vse države članice še naprej ščitijo nacionalno financirane naložbe in zagotavljajo učinkovito uporabo mehanizma in drugih sredstev Unije, zlasti v luči zelenega in digitalnega prehoda ter ciljev glede odpornosti. Komisija je navedla, da bo Svetu predlagala, naj spomladi 2024 na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 in v skladu z obstoječimi pravnimi določbami začne postopke v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju.

- (8) Komisija je 26. aprila 2023 predstavila zakonodajne predloge za izvedbo celovite reforme pravil Unije o ekonomskem upravljanju. Osrednji cilj predlogov je z reformami in naložbami okrepiti vzdržnost javnega dolga in spodbujati trajnostno in vključujočo rast v vseh državah članicah. Komisija se v svojih predlogih zavzema za izboljšanje nacionalne odgovornosti, poenostavitev okvira in premik k večji srednjeročni osredotočenosti, v povezavi z učinkovitim in skladnejšim izvrševanjem. V skladu s sklepi Sveta z dne 14. marca 2023 o usmeritvah za reformo okvira ekonomskega upravljanja EU je cilj zakonodajno delo zaključiti še v letu 2023.
- (9) Portugalska je 22. aprila 2021 v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost. Komisija je na podlagi člena 19 Uredbe (EU) 2021/241 ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost ob upoštevanju smernic za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi. Svet je 13. julija 2021 sprejel Izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Portugalsko⁶. Izplačilo obrokov je pogojeno s sprejetjem sklepa Komisije v skladu s členom 24(5) Uredbe (EU) 2021/241, v katerem je navedeno, da je Portugalska zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Zadovoljiva izpolnitev temelji na predpostavki, da doseženi prehodni mejniki in cilji ni so bili izničeni.
- (10) Portugalska je 29. aprila 2023 predložila nacionalni reformni program za leto 2023 in program stabilnosti za leto 2023 v skladu s členom 4(1) Uredbe (ES) št. 1466/97. Programa sta bila ocenjena skupaj, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost. V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2023 odraža tudi polletno poročanje Portugalske o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.

---

⁶ ST 10149/21; ST 10149/21 ADD 1; ST 10149/21 ADD 1 REV 1.

- (11) Komisija je 24. maja 2023 objavila poročilo o državi za Portugalsko za leto 2023. V njem je ocenila napredek Portugalske pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2022, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Portugalskem. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, pa tudi novi in nastajajoči izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Portugalske pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic in pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine, pa tudi napredek pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

- (12) Komisija je za Portugalsko opravila poglobljeni pregled v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011 in rezultate objavila 24. maja 2023. Ugotovila je, da na Portugalskem obstajajo makroekonomska neravnotežja. Natančneje, ranljivosti, povezane z velikim zasebnim, javnim in zunanjim dolgom, se zmanjšujejo, vendar ostajajo prisotne. Zmanjševanje deležev zasebnega in javnega dolga se je po začasni prekinitvi zaradi izbruha pandemije COVID-19 nadaljevalo leta 2021, ob ugodni gospodarski rasti pa se bosta deleža predvidoma še naprej zmanjševala. Čeprav sta deleža zdaj pod ravnema pred pandemijo, sta še vedno velika. Pred pandemijo COVID-19 in po njej se je izboljšalo tudi očitno negativno neto stanje mednarodnih naložb, zunanja zadolženost pa naj bi se še dodatno zmanjšala, k čemur bo kljub upočasnitvi leta 2023 prispevala stalna gospodarska rast. Majhni primanjkljaj na tekočem računu se je leta 2022 zaradi višjih cen energije malo poslabšal, vendar se je to poslabšanje omililo zaradi nadaljnjega izrazitega okrevanja izvoza, zlasti izvoza turističnih storitev. Po napovedih bodo predvideno nadaljevanje padanja cen energije in dodatno povečanje izvoza turističnih storitev ter politike, ki se izvajajo v podporo energetske učinkovitosti in obnovljivim virom energije, zagotovili uravnoteženje tekočega računa in dodatno podprli prilagoditev neto stanja mednarodnih naložb. Cene stanovanjskih nepremičnin že več let močno naraščajo, že tako zmerna raven nedonosnih posojil pa se je še naprej zniževala. Dodatno zmanjšanje ranljivosti bi lahko upočasnili učinek zaostritve finančnih pogojev in negotovo zunanje okolje ter njun potencialni učinek na gospodarsko rast. Napredek politike je ugoden, pri čemer je poudarek zlasti na načrtu za okrevanje in odpornost, z nadaljnjim izvajanjem katerega bi se morale zagotoviti dodatne izboljšave.
- (13) Glede na podatke, ki jih je potrdil Eurostat, se je primanjkljaj sektorja država na Portugalskem zmanjšal z 2,9 % BDP v letu 2021 na 0,4 % v letu 2022, dolg sektorja država pa je s 125,4 % BDP konec leta 2021 padel na 113,9 % konec leta 2022.

- (14) Na saldo sektorja država so vplivali ukrepi fiskalne politike, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Leta 2022 so taki ukrepi fiskalne politike, ki zmanjšujejo prihodke, vključevali splošno znižanje davka na gorivo in zamrznitev posodobitve cene ogljika v okviru davka na gorivo, taki ukrepi fiskalne politike, ki povečujejo odhodke, pa so vključevali enkratno plačilo oktobra 2022 za podporo različnim skupinam prebivalstva, kot so upokojenci, zaposleni, otroci in mladi, izplačila pavšalnih zneskov gospodinjstvom z nizkimi dohodki, ki so jih zvišanja cen energije najbolj prizadela, ter dodelitev sredstev za nacionalni elektroenergetski sistem za znižanje omrežnih tarif. Komisija ocenjuje neto proračunske stroške navedenih ukrepov v letu 2022 na 2,0 % BDP. Hkrati so se ocenjeni stroški začasnih nujnih ukrepov v zvezi s krizo zaradi COVID19 zmanjšali z 2,0 % v letu 2021 na 0,8 % BDP v letu 2022.
- (15) Svet je 18. junija 2021 priporočil, da Portugalska⁷ v letu 2022 uporabi mehanizem za financiranje dodatnih naložb v podporo okrevanju in si ob tem prizadeva za preudarno fiskalno politiko. Priporočil je tudi, da Portugalska ohrani nacionalno financirane naložbe in omeji rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.

---

⁷ Priporočilo Sveta z dne 18. junija 2021 z mnenjem Sveta o programu stabilnosti Portugalske za leto 2021 (UL C 304, 29.7.2021, str. 102).

- (16) Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnost⁸ v letu 2022 spodbujevalna in je znašala – 1,5 % BDP. Skladno s priporočilom Sveta je Portugalska okrevanje še naprej podpirala z naložbami, ki se financirajo iz mehanizma. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, so v letu 2022 znašali 1,2 % BDP (v letu 2021 pa 1,7 % BDP). To zmanjšanje odhodkov leta 2022 je bilo posledica manjših odhodkov, financiranih z drugimi sredstvi Unije, medtem ko so se odhodki, financirani iz mehanizma, med letoma 2021 in 2022 povečali. Restriktiven učinek nacionalno financiranih naložb na fiskalno naravnost je znašal 0,1 odstotne točke⁹. Portugalska torej ni ohranila nacionalno financiranih naložb, kar ni v skladu s priporočilom Sveta. Hkrati je imela rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 ekspanziven učinek na fiskalno naravnost v višini 1,9 odstotne točke. Ta znaten ekspanzivni učinek je vključeval dodaten učinek ukrepov za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije (dodatni neto proračunski stroški v višini 2,0 % BDP). Portugalska je torej dovolj omejila rast nacionalno financiranih tekočih odhodkov.
- (17) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije v programu stabilnosti za leto 2023, je za leto 2023 previden, zatem pa skladen s spomladansko napovedjo Komisije 2023. Vlada napoveduje, da bo realni BDP v letu 2023 zrasel za 1,8 %, v letu 2024 pa za 2,0 %. Za primerjavo: spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva višjo realno rast BDP v višini 2,4 % v letu 2023 in nekoliko nižjo rast v višini 1,8 % v letu 2024. Razlika je posledica dejstva, da je v spomladanski napovedi Komisije 2023 predviden večji prispevek neto izvoza k rasti, medtem ko vlada pričakuje večjo rast obsega naložb v letih 2023 in 2024.

---

⁸ Fiskalna naravnost se meri kot sprememba primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov), brez začasnih nujnih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19, vendar vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, glede na srednjeročno potencialno rast. Za več podrobnosti glej okvir 1 v fiskalnih statističnih preglednicah.

⁹ Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva so imele ekspanziven učinek v višini 0,2 odstotne točke BDP.

- (18) Vlada v programu stabilnosti za leto 2023 pričakuje, da bo delež primanjkljaja sektorja država v letu 2023 ostal na ravni 0,4 % BDP. Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP zmanjšal s 113,9 % konec leta 2022 na 107,5 % konec leta 2023. V spomladanski napovedi Komisije 2023 je za leto 2023 predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 0,1 % BDP. To je nižje od primanjkljaja, napovedanega v programu stabilnosti za leto 2023, predvsem zaradi večjih prihodkov, predvidenih v spomladanski napovedi Komisije 2023, in sicer iz naslova posrednih in neposrednih davkov. Spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva manjši dolg sektorja država kot odstotek BDP, in sicer v višini 106,2 % BDP konec leta 2023. Razlika je predvsem posledica dejstva, da je v spomladanski napovedi Komisije 2023 predvidena ugodnejša razlika med rastjo in obrestnimi merami, zaradi katere se zmanjšuje dolg.

(19) Pričakuje se, da bodo na saldo sektorja država v letu 2023 še naprej vplivali ukrepi fiskalne politike, sprejeti za ublažitev gospodarskega in socialnega učinka zvišanja cen energije. Gre za ukrepe, ki so bili podaljšani od leta 2022, zlasti izplačila pavšalnih zneskov gospodinjstvom z nizkimi dohodki, ki so jih zvišanja cen energije najbolj prizadela, splošno znižanje davka na gorivo in zamrznitev posodobitve cene ogljika v okviru davka na gorivo, pa tudi ukrepe, ki so bili napovedani že leta 2022, vendar vplivajo na javnofinančni saldo leta 2023, kot je dodelitev sredstev za podporo prehodni ureditvi, ki velja celo leto in je namenjena stabilizaciji cen plina, ki jih plačujejo podjetja. Glede na spomladansko napoved Komisije 2023 naj bi neto proračunski stroški podpornih ukrepov v letu 2023 znašali 0,8 % BDP¹⁰. Zdi se, da večina ukrepov v letu 2023 ni usmerjena v najranljivejša gospodinjstva ali podjetja, obenem pa ne ohranja v celoti cenovnega signala za zmanjšanje povpraševanja po energiji in povečanje energetske učinkovitosti. Zato je znesek ciljno usmerjenih podpornih ukrepov, ki ga je treba upoštevati pri oceni skladnosti s Priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022¹¹, v spomladanski napovedi Komisije 2023 ocenjen na 0,3 % BDP v letu 2023 (v primerjavi z 1 % BDP v letu 2022). Pričakuje se tudi, da bo saldo sektorja država v letu 2023 izkoristil postopno odpravo začasnih nujnih ukrepov v zvezi s krizo zaradi COVID-19, ki so bili ocenjeni na 0,8 % BDP

---

¹⁰ Podatki predstavljajo raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, vključno s tekočimi prihodki in odhodki ter po potrebi ukrepi v zvezi z naložbami v osnovna sredstva.

¹¹ Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Portugalske za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Portugalske za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 181).

- (20) V svojem priporočilu je Svet 12. julija 2022 Portugalski priporočil, naj v letu 2023 zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo rasti nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov pod srednjeročno potencialno rast BDP¹², ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Hkrati bi morala biti Portugalska pripravljena prilagoditi trenutno porabo spreminjajočim se razmeram. Portugalski je bilo priporočeno tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetska varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo mehanizma in drugih sredstev Unije.

---

¹² Glede na spomladansko napoved Komisije 2023 je srednjeročna (10-letna povprečna) potencialna rast BDP Portugalske nominalno ocenjena na 7,6 %.

(21) V letu 2023 naj bi bila fiskalna naravnost glede na spomladansko napoved Komisije 2023 ekspanzivna (–0,7 % BDP) ob visoki inflaciji. To sledi ekspanzivni fiskalni naravnosti v letu 2022 (–1,5 % BDP). Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) naj bi imela v letu 2023 restriktiven učinek na fiskalno naravnost v višini 0,3 odstotne točke. Napovedana rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je torej v skladu s Priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022. Predvideni restriktivni učinek nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov je v bistvu posledica nižjih stroškov (ciljno in neciljno usmerjenih) podpornih ukrepov, namenjenih gospodinjstvom in podjetjem zaradi zvišanja cen energije (za 1,1 odstotne točke BDP). Glavni dejavniki rasti nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez novih ukrepov na strani prihodkov) so vztrajni pritiski na tekoče javnofinančne odhodke, med drugim za plače v javnem sektorju in pokojnine, ki jih spodbujajo predvsem trajna zvišanja plač v javnem sektorju in diskrecijska zvišanja pokojnin. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma in drugimi sredstvi Unije, naj bi v letu 2023 znašali 2,2 % BDP, ekspanziven učinek nacionalno financiranih naložb na fiskalno naravnost pa naj bi znašal 0,3 odstotne točke¹³. Zato Portugalska načrtuje financiranje naložb prek mehanizma in drugih sredstev Unije, ohranile pa naj bi se nacionalno financirane naložbe¹⁴. Načrtuje financiranje javnih naložb za zeleni in digitalni prehod ter energetske varnost, med drugim s projekti razogljivenja industrije, proizvodnjo obnovljivega vodika in drugih obnovljivih plinov ter digitalizacijo šol, ki se delno financirajo iz mehanizma in drugih sredstev Unije.

---

¹³ Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele restriktiven učinek v višini 0,3 odstotne točke BDP, predvsem zaradi ocenjenih manjših kapitalskih transferjev podjetjem v državni lasti v letu 2023.

¹⁴ Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz mehanizma za okrevanje in odpornost in drugimi sredstvi Unije, so v letu 2023 znašali 2,2 % BDP, ekspanziven učinek nacionalno financiranih naložb na fiskalno naravnost pa je znašal 0,3 odstotne točke. Druge nacionalno financirane naložbe v osnovna sredstva naj bi imele ekspanziven učinek v višini 0,1 odstotne točke BDP.

- (22) Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se primanjkljaj sektorja država v letu 2024 zmanjšal na 0,2 % BDP. Zmanjšanje v letu 2024 odraža predvsem načrtovano omejitev tekočih odhodkov, zlasti na področju vmesne potrošnje, nadomestil za zaposlene in subvencij, ter vztrajno rast na strani prihodkov. Glede na program stabilnosti za leto 2023 se pričakuje, da se bo dolg sektorja država kot odstotek BDP konec leta 2024 zmanjšal na 103,0 %. Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, spomladanska napoved Komisije 2023 v letu 2024 predvideva javnofinančni primanjkljaj v višini 0,1 % BDP. To je nekoliko manj kot primanjkljaj, predviden v programu stabilnosti za leto 2023, predvsem zaradi ugodnejše rasti prihodkov, predvidene v spomladanski napovedi Komisije 2023, zlasti iz naslova davkov. Spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva podoben dolg sektorja država kot odstotek BDP, in sicer v višini 103,1 % BDP konec leta 2024.
- (23) Program stabilnosti za leto 2023 ne vključuje informacij o postopni odpravi energetskih podpornih ukrepov v letu 2024. Komisija trenutno predvideva popolno postopno opustitev energetskih podpornih ukrepov v letu 2024. To temelji na predpostavki, da se cene energije ne bodo ponovno povišale.

- (24) Uredba (ES) št. 1466/97 poziva k letnemu izboljšanju strukturnega proračunskega salda v smeri srednjeročnega proračunskega cilja, pri čemer je referenčno merilo 0,5 % BDP¹⁵. Ob upoštevanju pomislekov, povezanih z vzdržnostjo javnih financ, bi bilo po mnenju Komisije ustrezno, da se za leto 2024 strukturni saldo izboljša za vsaj 0,3 % BDP. Za zagotovitev takega izboljšanja in v skladu z metodologijo Komisije rast neto nacionalno financiranih primarnih odhodkov¹⁶ v letu 2024 ne bi smela preseči 1,8 %, kot je izraženo v tem priporočilu. Hkrati bi bilo treba v letu 2023 postopoma odpraviti preostale energetske podporne ukrepe (ki jih Komisija trenutno ocenjuje na 0,8 % BDP v letu 2023), odvisno od razvoja energetskega trga in začevši z najmanj ciljno usmerjenimi ukrepi, s tem povezane prihranke pa bi bilo treba uporabiti za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja.
- (25) Ob predpostavki nespremenjenih politik spomladanska napoved Komisije 2023 predvideva, da se bodo neto nacionalno financirani primarni odhodki v letu 2024 povečali za 2,8 %, kar je nad priporočeno stopnjo rasti. Prilagoditev, predvidena v spomladanski napovedi Komisije 2023, je manjša od prihrankov zaradi popolne postopne odprave energetskih podpornih ukrepov. To je posledica ukrepov, ki naj bi imeli trajni učinek povečanja odhodkov, in reform dohodnine, s katerimi se zmanjšujejo prihodki.

---

¹⁵ Člen 5 Uredbe (ES) št. 1466/97 zahteva tudi prilagoditev v višini več kot 0,5 % BDP za države članice, katerih javni dolg presega 60 % BDP ali ki imajo izrazitejša tveganja za vzdržnost dolga.

¹⁶ Neto primarni odhodki so opredeljeni kot nacionalno financirani odhodki brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov ter brez odhodkov za obresti in odhodkov za ciklično brezposelnost.

- (26) Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se javne naložbe povečale s 3,2 % BDP v letu 2023 na 3,4 % BDP v letu 2024. Večje naložbe odražajo večje nacionalno financirane naložbe in naložbe, ki jih financira Unija, in sicer prek mehanizma. Program stabilnosti za leto 2023 se nanaša na reforme in naložbe, za katere se pričakuje, da bodo prispevale k vzdržnosti javnih financ ter trajnostni in vključujoči rasti. Te reforme in naložbe vključujejo ukrepe za posodobitev in poenostavitev javnofinančnega poslovanja ter nadgradnjo informacijskih sistemov za javnofinančno poslovanje, kot je razvoj modela za spremljanje izvrševanja proračuna in finančnega izvrševanja države, začetek delovanja državnega računovodskega subjekta ter vključitev načrtovanja proračuna za programe in pregleda porabe v redni proračunski postopek, ki so del načrta za okrevanje in odpornost.

(27) V programu stabilnosti za leto 2023 je opisana srednjeročna fiskalna usmeritev do leta 2027. Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se primanjkljaj sektorja država postopoma zmanjšal na 0,1 % BDP leta 2025, leta 2026 naj bi se dosegel uravnotežen proračunski položaj, leta 2027 pa majhen presežek v višini 0,1 % BDP. Primanjkljaj sektorja država naj bi zato v programskem obdobju ostal pod 3 % BDP. Glede na program stabilnosti za leto 2023 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP zmanjšal s 103,0 % konec leta 2024 na 92,0 % do konca leta 2027. Struktura javnih financ, ki bo bolj naklonjena rasti, tako na strani prihodkov kot odhodkov javnega proračuna, bi okrepila dolgoročno vzdržnost javnih financ Portugalske, hkrati pa izboljšala poslovno okolje ter prispevala k trajnostni in vključujoči rasti. Za portugalski davčni sistem je značilna obsežna uporaba davčnih ugodnosti, pri čemer je v več kot 60 pravnih besedilih določenih več kot 500 davčnih ugodnosti. To povzroča večjo kompleksnost in manjšo preglednost sistema, hkrati pa pomeni izpad prihodkov. Koristno bi bilo, da bi se stroškovna učinkovitost obstoječih davčnih ugodnosti sistematično spremljala in ocenjevala, kar bi omogočilo precejšnje izboljšave na tem področju. Poleg tega je zaradi državnih in občinskih dajatev otežen sistem davka od dohodkov pravnih oseb, kar ustvarja dodatno breme za davčno upravo in podjetja. Učinkovitost davčne uprave Portugalske bi se lahko izboljšala, da bi se spodbujalo prostovoljno izpolnjevanje davčnih obveznosti, hkrati pa prispevalo k zmanjšanju davčnih utaj in goljufij. Upravni stroški pobiranja davkov so visoki in so se v zadnjih letih še povišali (za približno 5 % med letoma 2018 in 2020). Ob tem se zdi, da je čas, potreben za plačilo davkov, na Portugalskem daljši kot v drugih državah članicah. Že tako velik obseg neplačanih zapadlih davčnih obveznosti se je še povečal (konec leta 2020 je znašal 45,9 % skupnih prihodkov, kar je precej nad povprečjem Unije).

- (28) Možnosti, da bi se s prejemki v okviru sistema socialne zaščite Portugalske zmanjšala revščina, so majhne in so se leta 2021 še zmanjšale, medtem ko je bil trend glede razvoja deleža oseb, ki jim grozi revščina, med najslabšimi v Uniji (povečal se je za 2,4 odstotne točke), in to ob splošni stabilnosti v večini držav članic. Ustreznost minimalnega dohodka ostaja nizka, saj je precej pod pragom revščine. Ob teh podatkih se poraja dvom, ali je Portugalska sposobna doseči cilje glede zmanjšanja revščine, določene v akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic. Hkrati je sistem socialne zaščite še vedno zapleten, saj se zdi, da imajo različne vrste socialnih prejemkov podobne cilje. Posledična kompleksnost in razdrobljenost povzročata razmeroma nizke stopnje uporabe in pomanjkanje učinkovite osredotočenosti na osebe, ki pomoč najbolj potrebujejo, kar ovira pokritost ter s tem ustreznost socialnih prejemkov. Poenostavitev obstoječih prejemkov bo skupaj s pravočasnim izvajanjem nacionalne strategije za boj proti revščini povečala zmogljivost Portugalske za obvladovanje prihodnjih socialnih izzivov.

(29) V skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k Uredbi načrt za okrevanje in odpornost vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Portugalski načrt za okrevanje in odpornost se izvaja, čeprav s tveganjem, da bo prišlo do nekaterih zamud. Portugalska je predložila dva zahtevka za plačilo, ki ustrezata 58 mejnikom in ciljem iz načrta za okrevanje in odpornost, skupno izplačilo pa je znašalo 2,98 milijarde EUR. Portugalski načrt za okrevanje in odpornost je ambiciozen in kompleksen. Dobro upravljanje in stalno spremljanje načrta sta bistvena za zmanjšanje tveganja zamud. Vključitev novega poglavja REPowerEU v načrt za okrevanje in odpornost bo omogočila financiranje dodatnih reform in naložb v podporo strateškim ciljem Portugalske na področju energije in zelenega prehoda. Sistematično in učinkovito vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost ter drugih ekonomskih politik in politik zaposlovanja, ki presegajo načrt, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za celoten program politik. Portugalska je 26. maja 2023 predložila spremembo svojega načrta, in sicer je dodala nove ukrepe, vključno s poglavjem REPowerEU, v njem pa je upoštevan zvišani najvišji finančni prispevek¹⁷. V skladu s členom 14(6) Uredbe (EU) 2021/241 je Portugalska predložila tudi prošnjo za dodatno podporo v obliki posojila v okviru mehanizma.

---

¹⁷ Najvišji finančni prispevek za Portugalsko je bil 30. junija 2022 posodobljen na 15,5 milijarde EUR v obliki nepovratnih sredstev v skladu s členom 11(2) Uredbe (EU) 2021/241.

- (30) Komisija je vse programske dokumente Portugalske za kohezijsko politiko odobrila leta 2022. Nadaljevanje hitrega izvajanja programov kohezijske politike ob dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, je ključnega pomena za doseg zelenega in digitalnega prehoda, povečanje gospodarske in socialne odpornosti ter zagotovitev uravnoveženega teritorialnega razvoja na Portugalskem.
- (31) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih v načrtu za okrevanje in odpornost ter programih kohezijske politike, se Portugalska sooča z vrsto dodatnih izzivov, povezanih s krožnim gospodarstvom, energijo in zelenim prehodom.
- (32) Portugalska je precej pod povprečjem Unije pri napredku v smeri krožnega gospodarstva ter produktivnosti virov v industriji in kazalnikih ravnanja z odpadki, pri čemer obstajajo izrazite regionalne razlike. Povprečna stopnja recikliranja komunalnih odpadkov je še posebno nizka (30,5 % leta 2021, kar je daleč od cilja Unije glede recikliranja 50 % komunalnih odpadkov do leta 2020), pri čemer so med regijami razlike. Za doseg ciljev Unije za naslednje desetletje, vključno z doseganjem 55-odstotne stopnje recikliranja komunalnih odpadkov do leta 2025, bodo potrebna znatna prizadevanja. Potrebne so izboljšave za povečanje preprečevanja odpadkov, zmanjševanja njihove količine, razvrščanja, ponovne uporabe in recikliranja odpadkov v skladu z višjimi stopnjami hierarhije ravnanja z odpadki, s čimer se odpadki preusmerijo z odlagališč in iz sežigalnic, pa tudi za modernizacijo obratov za recikliranje in obdelavo odpadkov. Primeri, kako bolje doseči te cilje, vključujejo povišanje pristojbin za odlaganje in sežiganje odpadkov, uvedbo davka na ostanek odpadkov in povišanje pristojbin za občine, ki ne dosegajo ciljev recikliranja. Poleg tega bi lahko proces pospešili z razširitvijo ločenega zbiranja odpadkov in nadaljnjim razvojem shem, kot so sheme „plačaj, kolikor zavržeš“, kavcijski sistem in razširjena odgovornost proizvajalca.

(33) Portugalska je kljub napredku, tudi v razmerah energetske krize, še vedno močno odvisna od uvoza fosilnih goriv, saj sta leta 2021 nafta in plin predstavljala 45 % oziroma 23 % njene mešanice virov energije. Poleg tega velika odvisnost Portugalske od plina za proizvodnjo električne energije pomeni tveganje za zanesljivost oskrbe, zlasti ob pomanjkanju električne energije iz hidroelektrarn zaradi pogostejših suš. Da bi pospešili prizadevanja za razogljičenje, bi bilo mogoče sprejeti še več ukrepov, ki temeljijo na reformah in naložbah iz načrta za okrevanje in odpornost Portugalske ter jih presegajo. Da bi Portugalska pospešila uporabo obnovljivih virov energije, bi lahko nadgradila napredek, ki ga je lani dosegla pri racionalizaciji postopka izdaje dovoljenj, med drugim s povečanjem zmogljivosti uprave, pristojne za izdajo dovoljenj, povečanjem digitalizacije proizvodnje energije iz obnovljivih virov in uvedbo ugodnejše ureditve prostorskega načrtovanja za vetrno energijo na morju, katere potencial ostaja premalo izkoriščen. Koristni bi bili tudi dodatni ukrepi za spodbujanje lastne porabe, vključno s strešnimi sončnimi paneli, in skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov. Skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov je na Portugalskem kljub rasti še vedno malo. Lahko bi olajšali njihovo licenciranje in vzpostavili sheme spodbud.

(34) Ko bo vključenih več obnovljivih virov energije, bodo dodatne naložbe ključnega pomena za povečanje zmogljivosti za shranjevanje in zmogljivosti omrežja, da se zagotovi uravnoteženost elektroenergetskega omrežja. Portugalski bi lahko koristila okrepitev elektroenergetskih medsebojnih povezav, saj je raven medsebojne povezanosti s Španijo še vedno nizka v primerjavi s cilji za leto 2030. Stanje prenosnega in distribucijskega omrežja bi se lahko izboljšalo s krepitvijo notranjega omrežja, dodatnimi naložbami v shranjevanje električne energije in dodatno digitalizacijo omrežja. Razmeroma majhen obseg uvedbe pametnih števec ovira razvoj decentraliziranega sistema proizvodnje energije iz obnovljivih virov. Da bi Portugalska odpravila visoko stopnjo odvisnosti od fosilnih goriv v stavbah in zmanjšala porabo energije, mora pospešiti prizadevanja v zvezi z energetske učinkovitostjo in pri tem preseči to, kar je predvideno v njenem načrtu za okrevanje in odpornost ter programih kohezijske politike. Dodatni ukrepi bi morali prispevati tudi k obravnavanju velikega deleža portugalskega prebivalstva, ki se sooča z energetske revščino. Z okrepitevijo prizadevanj za spodbujanje temeljitih prenov, med drugim z zagotavljanjem tehnične pomoči prijaviteljem, bi se lahko pospešilo izvajanje projektov prenove. Poleg tega bi lahko Portugalski koristil okrepljen okvir za finančne sheme, da bi spodbudila zasebne naložbe za energetske učinkovito prenovo. Tako bi lahko Portugalska več virov na podlagi nepovratnih sredstev namenila gospodinjstvom, ki potrebujejo pomoč. Poraba zemeljskega plina na Portugalskem se je v obdobju od avgusta 2022 do marca 2023 zmanjšala za 16 % v primerjavi s povprečno porabo plina v istem obdobju v predhodnih petih letih, s čimer je bil presežen cilj 15-odstotnega zmanjšanja, določen v Uredbi Sveta (EU) 2022/1369¹⁸. Portugalska bi lahko nadaljevala prizadevanja za začasno zmanjšanje povpraševanja po plinu do 31. marca 2024 v skladu z Uredbo Sveta (EU) 2023/706¹⁹.

---

¹⁸ Uredba Sveta (EU) 2022/1369 z dne 5. avgusta 2022 o usklajenih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu (UL L 206, 8.8.2022, str. 1).

¹⁹ Uredba Sveta (EU) 2023/706 z dne 30. marca 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2022/1369 glede podaljšanja obdobja zmanjšanja povpraševanja pri ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po plinu ter okrepitev poročanja in spremljanja njihovega izvajanja (UL L 93, 31.3.2023, str. 1).

- (35) Pomanjkanje delovne sile in spretnosti v sektorjih in poklicih, ki so ključni za zeleni prehod, med drugim v proizvodnji ter pri namestitvi in vzdrževanju neto ničelnih tehnologij, je ovira pri prehodu na neto ničelno gospodarstvo. Visokokakovostni sistemi izobraževanja in usposabljanja, ki se odzivajo na spreminjajoče se potrebe trga dela, ter ciljno usmerjeni ukrepi izpopolnjevanja in preusposabljanja so ključni za zmanjšanje pomanjkanja spretnosti ter spodbujanje vključevanja in prerazporejanja delovne sile. Da bi se sprostila neizkoriščena ponudba delovne sile, morajo biti ti ukrepi dostopni, zlasti za posameznike ter v sektorjih in regijah, ki jih bo zeleni prehod najbolj prizadel. Portugalska se spoprijema s pomanjkanjem spretnosti, potrebnih za zeleni prehod, zlasti v gradbenem in predelovalnem sektorju. Koristilo bi ji, da bi okrepila politike za izpopolnjevanje in preusposabljanje v zvezi z zelenim prehodom.
- (36) Svet je ob upoštevanju ocene Komisije preučil program stabilnosti za leto 2023, njegovo mnenje²⁰ pa je izraženo v priporočilu 1.

---

²⁰ V skladu s členom 5(2) Uredbe (ES) št. 1466/97.

- (37) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet priporočil, da države članice euroobmočja tudi prek svojih načrtov za okrevanje in odpornost ukrepajo tako, da (i) v letu 2023 ohranijo vzdržnost dolga in se vzdržijo širše osnovane podpore agregatnemu povpraševanju, bolj ciljno usmerijo fiskalne ukrepe, sprejete za ublažitev učinka visokih cen energije, ter razmislijo o ustreznih načinih za postopno odpravo podpore, ko se bodo pritiski na cene energije zmanjšali; (ii) ohranijo visoko raven javnih naložb in spodbujajo zasebne naložbe za podporo zelenemu in digitalnemu prehodu; (iii) podprejo razvoj plač, ki blaži izgubo kupne moči, hkrati pa omejuje sekundarne učinke na inflacijo, nadalje izboljšajo aktivne politike trga dela in poskušajo odpraviti pomanjkanje spretnosti; (iv) izboljšajo poslovno okolje in zagotovijo, da bo energetska podpora podjetjem stroškovno učinkovita, začasna in usmerjena na podjetja, ki so sposobna preživeti, ter da ohranja spodbude za zeleni prehod, ter (v) ohranijo -makrofinančno stabilnost in spremljajo tveganja, pri tem pa nadaljujejo delo za dokončanje bančne unije. Kar zadeva Portugalsko, priporočila 1, 2 in 4 prispevajo k izvajanju prvega, drugega in tretjega priporočila iz priporočila glede euroobmočja za leto 2023.
- (38) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda Komisije in njene ocene preučil nacionalni reformni program za leto 2023 in program stabilnosti za leto 2023. Njegova priporočila v skladu s členom 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011 so izražena v priporočilu 1. Politike iz priporočila 1 prispevajo k obravnavanju ranljivosti, povezanih z dolgom sektorja država. Priporočilo 2 prispeva k obravnavi priporočila 1. Politike iz priporočila 1 prispevajo k odpravljanju neravnotežij in izvajanju priporočil iz priporočila glede euroobmočja za leto 2023 v skladu z uvodno izjavo 37 –

PRIPOROČA, da Portugalska v letih 2023 in 2024 ukrepa tako, da:

1. v letih 2023 in 2024 čim prej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe, pri čemer uporabi s tem povezane prihranke za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti podporni ukrepi usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo;

zagotovi preudarno fiskalno politiko, zlasti z omejitvijo nominalnega povečanja nacionalno financiranih neto primarnih odhodkov v letu 2024 na največ 1,8 %²¹, razen če se ocenjuje, da je višja referenčna stopnja rasti neto nacionalno financiranih primarnih odhodkov združljiva z doseganjem srednjeročnega proračunskega cilja Portugalske v višini –0,5 % BDP, med drugim če so odhodki za obresti nižji od trenutnih predvidevanj Komisije.

ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz mehanizma in drugih sredstev Unije, zlasti za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda;

v obdobju po letu 2024 še naprej izvaja srednjeročno fiskalno strategijo postopne in vzdržne konsolidacije v kombinaciji z naložbami in reformami, ki spodbujajo večjo trajnostno rast, da bi dosegla preudaren srednjeročni fiskalni položaj;

izboljša učinkovitost davčnega sistema in sistema socialne zaščite, zlasti s prednostno obravnavo poenostavitve obeh okvirov, povečanjem učinkovitosti njunih uprav in zmanjšanjem s tem povezanega upravnega bremena;

---

²¹ To naj bi po ocenah ustrezalo letnemu izboljšanju strukturnega proračunskega salda za vsaj 0,3 % BDP za leto 2024, kot je opisano v uvodni izjavi 24.

2. pospeši izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, tudi z zagotovitvijo ustrezne upravne zmogljivosti, in hitro začne izvajati ukrepe iz dodatka, ki je bil nedavno predložen skupaj s poglavjem REPowerEU in prošnjo za dodatno posojilo; nadaljuje hitro izvajanje programov kohezijske politike ob tesnem dopolnjevanju in v sinergiji z načrtom za okrevanje in odpornost;
3. izboljša pogoje za prehod na krožno gospodarstvo, zlasti s spodbujanjem preprečevanja, recikliranja in ponovne uporabe odpadkov, da bi se preusmerili z odlagališč in iz sežigalnic;
4. zmanjša splošno odvisnost od fosilnih goriv; dodatno pospeši uvajanje obnovljivih virov energije z dodatno poenostavitvijo in digitalizacijo izdaje dovoljenj, da se omogoči dodatna proizvodnja vetrne energije, predvsem na morju, in sončne energije, ter s spodbujanjem lastne porabe in skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov; poveča zmogljivost elektroenergetskih medsebojnih povezav ter nadgradi omrežja za prenos in distribucijo električne energije, kar bo omogočilo naložbe v shranjevanje električne energije in digitalizacijo omrežja, vključno s hitrejšim uvajanjem pametnih števecov; pospeši naložbe v energetska učinkovitost s spodbujanjem finančnih shem za privabljanje zasebnih naložb in podpiranjem gospodinjstev, ki potrebujejo pomoč; okrepi prizadevanja politik, namenjena zagotavljanju in pridobivanju spretnosti in kompetenc, potrebnih za zeleni prehod.

V Bruslju,

Za Svet

predsednik/predsednica
